

Universitätsbibliothek Wuppertal

Epistolæ obscvrorvm virorvm

cvm inlvstrantibvs adversariisqve scriptis

Textvs

Hutten, Ulrich von

Lipsiæ, 1864

Brief von Johannes Reuchlin an Hermann Comitus de Nuenar

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-976](#)

dam commenticum, plenum irrisionibus pariter et iniuriis, veluti iuridicum confinare, super et contra determinationem iustissimam Parisius in causa fidei adversus Ioannem Reuchlin factam, magna utique gravitate maximaque deliberatione processum illum per impressos libellos in vulgum edentes, quo tam celerissimi ac pro fide Christi zelosi viri, ac eorum equa sententia amplius irridetur. Et quoniam pestilentes non statim flagellati fuere, stultiores facti (a 6) sunt, et dum neminem sentirent obstrepentem, ausum ceperunt, ac sub titulo (quorum indubie rem habent) obscurorum virorum, ante et post, imo contra apostolicas prohibitiones censurasque complures edidere epistolarum libros, quo 10 pro suis, tum maledicentia consueta, tum temeritate, viros quosque optimos impune infamare possent. Admiratio autem nos teneret pergrandis, quidnam esset, quamobrem nonnulli magni qui docti et prelati dicuntur, etiam Romę constituti, his nenius aut ineptis se oblectando aures suaviter accomodarent, nisi per apostolum hęcine nostra, et ea quam infelissima tempora, moresque perditissimos simos huius evi, spectassemus presagiata, cum dicit 'Erit tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus. Et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur'. Pertimescant hi ne in eis impleatur quod sacre continent litterę, Se abominabiles factos, sicut abominabilia sunt quę dilexere. ¶.....

20

Generoso et vere nobili viro,
domino Hermanno Comiti de Nuenar,
Canonicō Coloniensi,
Ioannes Reuchlin LL. doctor,
.S. D.

25 Iterum rabidus canis venenum suum evomuit, generose Comes, iterum draco ille formatus ad illudendum nobis, tartareas flamas efflavit, et Cerberus sua guttura pandit. De quo multis annis in publica defensione mea vaticinatus sum, quod non ante silebit, et non ante datur requiem cum pace subire,

Auricomos quam quum decerpserit arbore fætus.

30 Aureus ille ramus offerendus Cerbero est, Aurum Iudaicum, quod per iniurias extorquere præsumperat, e manibus suis erexit, evasit, effugit. Nemo suis et suorum consiliis obsequutus est; quod ego consului, amplexantur summa capita. Hoc est quod illi dolet, hoc in rabiem vertit hominem, si modo est homo, ac non magis monstrum hominis, cui satis non fuit adversum nos plus centies esse mentitum, etiam millies oportuit. Quin haud sydera sunt munda in conspectu eius, omnia fœdat, debacchatur in omnes bonos, quicunque sua non laudant, aut qui non eius sequuntur vitia. Et ut omnia bimis verbis complectar, levitatem et infamiam. Quid enim in re manifesta tot et tantis

²⁰ Prima est hæc epistola libelli cui inscribitur 'Epistolæ trium illustrium virorum ad Hermannum Comitem Nuenarium', e quo etiam desumpta est Nuenarii epistola, quam supra p. 327...329. pro præfatione exhibuimus. ³⁰ quum] qui Verg. Aen. VI. 141.

scriptionibus opus fuerat, nisi ut quo notatus est scelere, alios vehementius insimulet? Nec potuit sanctissimus Archiepiscopus ille Nazarenus, omni virtute prædictus, et doctrina præclarus, illius fœda ora effugere, cuius scripta hic stellio tam aperte calumniatur, ut defensore non egeat, fingens, immo mentiens, se contra imaginarium aliquem Georgium Benignum scribere, fingens item, quinimo 5 mentiens a quodam, nescio quo, quem nec nominat, nec nominare audet, ex Curia Romana certiorem se factum esse, quod antistes ille observandus et colendus, ea neget scripsisse. Sed tanta conscientia vir est Benignus ille, non pertimescat hæc edidisse, quæ palam, et in os, atque in faciem huius calumniatoris non pertimuit proferre; sed si ob modestiam nunc tacet, habebit ni¹⁰ hilominus validos propugnatores, qui quæ in rem sunt, facturi sint. Quanquam, deus bone, quas applicabimus vires ad vincendum tam levem et mendacem calumniatorem, nec robustioribus egebit pugilibus, qui solus sibi metipsi satis est; qui non opibus, non invidiosa gratia, non potentia vix ferenda regis Gallorum, qua me Iacob iste supplantator supplantare dicit? Sed dimicabit oris¹⁵ sui proprio gladio venerabilis et reverendus archiepiscopus, pugnabit contra notorie falsarium, contra profugum ab urbe, contra turpem dilapidatorem rei familiaris fratrum suorum. Firmiores, crede mihi, Benigni erunt partes, quem omnes plenum officii, plenum religionis cognovimus, cuius et Cæsari perspecta est virtus, industria, fœlicitas et vita laudata, cui librum hunc suum, sub pu²⁰ blica fide sigilli sui dicavit. Omnes autem novimus, quis iste 'Nos Frater', iste, inquam, qui seipsum 'Nos Frater' appellat atque inscribit; quis a teneris annis fuerit, quis sit aut qualis, et quis futurus sit. Non veniet comparandus iusto iudicio malignus cum Benigno, non calumniator levissimus cum Christianæ religionis episcopo, non mendax, immo non mendacissimus, cum veris²⁵ simo. Nam quid non audet mendaciis suis polluere iste ordinis Prædicatorum haereticorum inquisitor, qui dedita opera, uno ore, et una hora, pugnantia et sibi contraria non sibi verecundiæ ducit affirmare? Dicit enim me librum haereticum defendere, deinde protestatur me non esse haereticum. Si non sum haereticus, quod ille palam fatetur et protestatur publice, Coloniensesque Magistri³⁰ Nostris sic determinarunt: certe conflatum mendacium erit, me librum haereticum defendere. Defendo autem librum Ocularis speculi, sicut a me compositus extat, quem ille convincere voluit totos sex annos haereticum esse, sed gratia Deo nunquam potuit, et nunquam poterit. Quare ab urbe Roma profugit, conscientiae suæ metu destitutus, consilio non tantum miseri ingenii, sed et im³⁵ probi etiam animi, postquam mandatum de supersedendo sordibus impetravit, quod notissimi periurii speciem præferre videtur, cum sit ex articulis iuramenti calumniae non minimus hic videlicet, ne litem differri procures. Quodsi animo cessandi ab accusatione fugitus abierit, decocta tandem et dilapidata turpiter re familiari fratrum suorum: tum iure optimo sibi Turpiliani notam metuet,⁴⁰ quæ perpetuo vitæ suæ inusta proculdubio nulla omnium hominum, omnium ætatum oblivione delebitur. Quamvis cum unoquoque voluntari exoptet, ut semper nova prælia incipiens oblitterare vetera possit. Sed quid de hoc hominum monstro tot et tanta verba facio, quo nihil deterius, nihil efferacius, nihil immaniū? Idque omnibus palam est, notis et vicinis, atque etiam suis, qui non⁴⁵ solum insolentissimus sit, omni humanitate carens, verum et falsissimus et mendaciorum plenissimus, quod Acta publica monstrant, et collatione librorum

⁴⁰ SC. Turpil.] quod a. 61. p. Chr. cavit de calumniatoribus, prævaricatoribus, tergiversatoribus puniendis. Dig. XLVIII. 16. Cod. IX. 45. ⁴⁷ 'Acta Judiciorum

Ocularis speculi liquido constabit, si modo integre declaratum, cum declaratione tam latina quam teutonica legatur, non autem, ut iste 'Nos Frater' falso decerpsit, membratim cæsimque. Legant obsecro civiliter quæ de hac controversia scripsi, sigillatim singula, Et sit iudex quisquis bonitate ingenii et virtutum probitate pollet. Porro neminem commoveat, quid haec belua diebus ac noctibus perstrepens maledictis vetera convitia novo bello iterat, quæ didicit facit, Si carere convitio velis, lingua excienda est. Tu vero fortis athleta pugnabis contra Lernæam bestiam, pro veritate contra mendacium. Ego veteranus triumphantes vos iuvenes aspicere debo, et laudare, non triumphantem. Quare et te tibi, et me tibi, et Nazarænum illum Benignum tibi tuisque lacertis librandum committo. Vale, Stutgardiae .xii. Kalen. Aprilis. Anno.
M.D.XVIII.

Ioannes Reuchlin Phorceñ LL. doctor.

[*Ex Hochstrati Apologia secunda
contra defensionem quandam in favorem Ioannis Reuchlin editam
Coloniae anno M.CCCCCXIX. publicata.]*

15

¶ Reverendo ac dignissimo patri, Domino Ioanni Ingewinkel, sancte sedis apostolicæ Prothonotario, Preposito quoque Xantensi, et ecclesiæ Coloniensis Archidiacoно, concessionumque apostolicarum censori iustissimo, Frater Iacobus Hochstraten, hereticæ pravitatis Inquisitor, et sacre theologie humilimus professor. S. p. d.

Elucubraveramus anteactis diebus, præstantissime ac magnifice domine Præposite, opusculum quoddam, quod in manus incidisse tuas literis dignationis tuæ certiores facti sumus, cui Apologiæ (quam primam vocamus) indidimus nomine, eo quod cuiusdam dialogi (quem Georgio asscripsere Benigno) futilibus vaframentis adversus catholicam (quam tuemur) veritatem inepite obluctantibus, non tam satisfacial, quam veritatem ipsam defendat. Quoniam autem cum hominibus, quorum est ratione uti, et rationabiliter obtendere, nobis animus erat disputare (id quod in eiusce Apologiæ et initio et calce protestati sumus) offendimus omnino neminem, qui ad rogatum responderet, aut ex ratione tractui nostro obniteretur. At solus Capnion, cum vidisset e manibus suis (quam se habere putarat) clavam herculis evulsam, obrutum quoque edificium, super quod omnem collocarat enalandi spem, omnesque suos errores manifeste detectos, dolore cordis tactus intrinsecus plus nimio infremuit, et poeticis furius actus sola præludia libri nostri, quam primam dicimus apologiam, nostram quoque personam citra quamcunque rationem solis convitiis atque maledictis responsi loco lacescivit, rem ipsam principalem propriis destitutus viribus aggredi non

inter F. Iacobum Hochstraten Inquisitorem Colonensem & Iohannem Reuchlin. LL. Doc. ex Registro publico, autentico & signato'. prodierunt Hagenœ in ædibus Thomæ Anfhelmi Anno M.D.XVIII. Mense Februario (in 4º. A..I). Repetita sunt ap. v. d. Hardt Hist. liter. ref. II. p. 94...130.

³ civiliter] 'Incivile est nisi tota lege perspecta una aliqua particula eius proposita iudicare vel respondere'. Cels. L. 24, D. de legib. ³⁰ i. e. tractatui.